

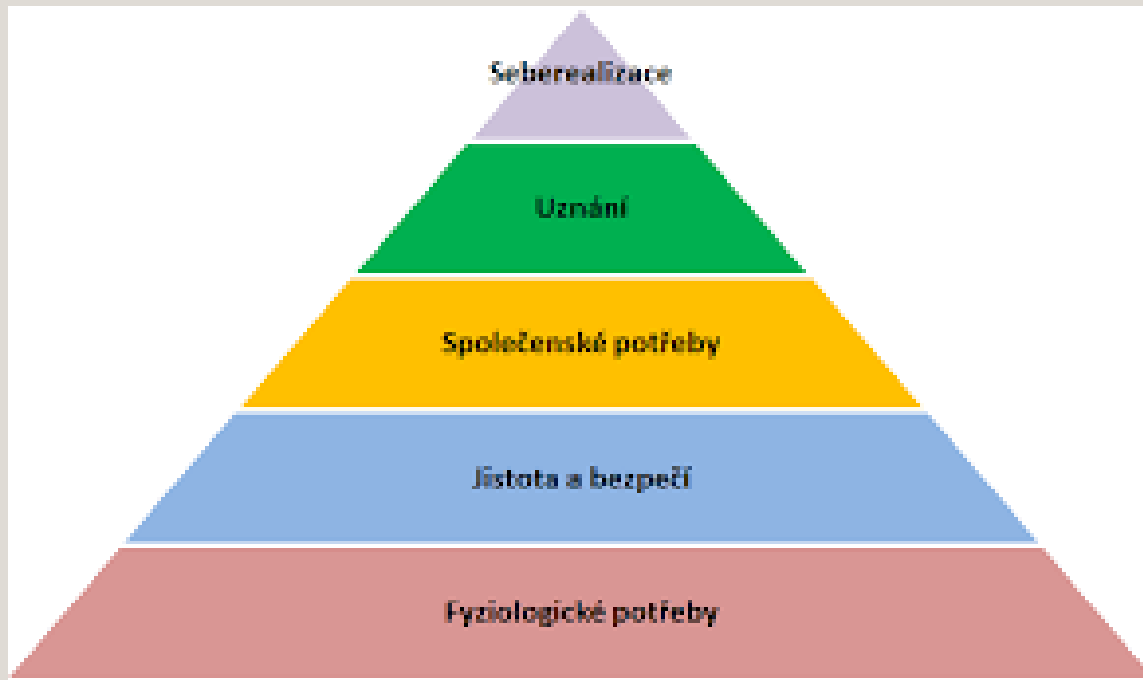

ÚVOD DO PŘEDMĚTU

TERMINOLOGIE

HODNOTY (MASLOW)

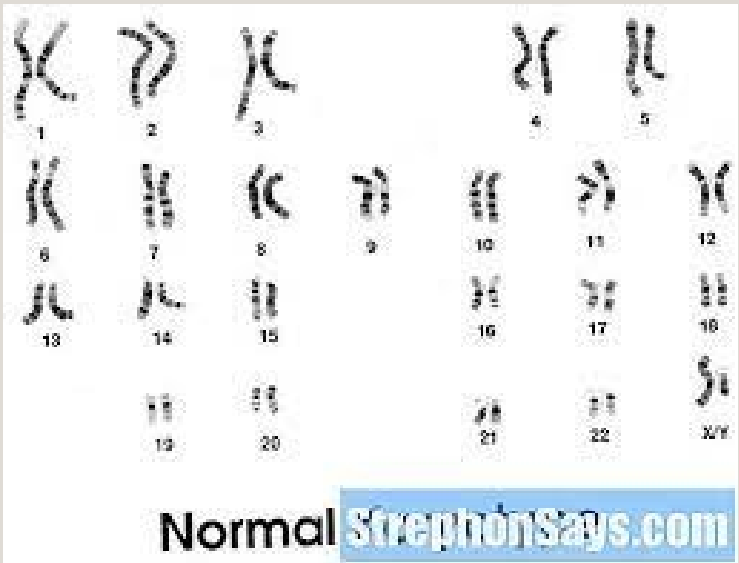
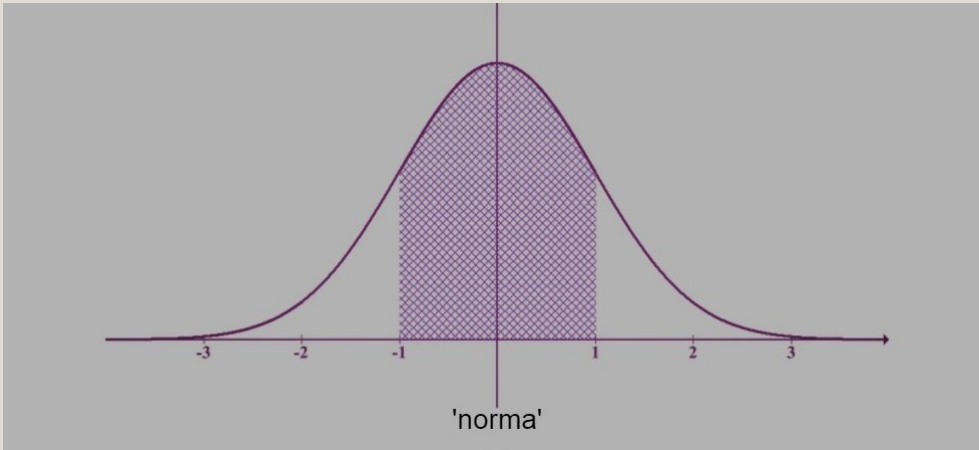

NORMALITA /ABNORMALITA

UMBERTO ECO

ARTEFILETIKA - ARTETERAPIE

- *„Arteterapii definuje Slavík(2021) jako psychoterapeutickou a psychodiagnostickou disciplínu, využívající k léčebným cílům formy a prostředky adekvátní uměleckým formám (v užším pojetí výtvarného umění, v širším i jiných uměleckých oborů).“*
- J. Slavík (2009) poukazuje na typickou oblast uplatnění umění, přesněji řečeno uměleckých aktivit, v níž se umění stává **prostředkem** k cílům, které jsou pokládány za prospěšné a hodnotné. V tomto kontextu se dá hovořit o **umění jako prostředku poznávání** a sebepoznávání, o nástroji pro dorozumění nebo odlišování mezi lidmi, **způsob sdílení nebo porovnávání hodnot**, příležitosti sebevyjádření či relaxace apod. - **Artefiletika**

FILETIKA

- Druhá část názvu „filetika“ označuje pojetí výchovy, které se snaží o propojení emocionálního, sociálního a intelektuálního rozvoje.

ZDROJE POZNÁNÍ

- Jako první použila ve svých pracích výraz „**art therapy**“ Margaret Naumburgová ve třicátých letech 20. století. Umění jako takové provází lidstvo od počátků.
- Významnou měrou v rozvoji interpretace uměleckých děl, zejména duševně nemocných lidí přispěl zakladatel psychoanalýzy, **Sigmund Freud**. Kromě hledání obsahu a mapování nevědomí se snažil nalézt souvislosti mezi vědomým chováním a realitou a nevědomím. (Šicková – Fabrici, 2002)

-
- Psycholog **Carl Gustav Jung** odhalil význam symbolů pro člověka, zejména pro pochopení *významu svých vnitřních motivací prostřednictvím výkladu vlastních výtvarných děl*. Tento postup využíval při léčbě duševně nemocných. (Šicková – Fabrici, 2002)
  - Ve svých teoretických východiscích se však arteterapie neomezuje pouze na psychologii a psychoterapii. Svou pozornost zaměřuje i k teorii umění, filozofii, teologii a dalším vědním oborům. (Šicková – Fabrici, 2002; Slavík, 2000)

-
- Z hlediska aktivního zapojení klienta rozlišujeme arteterapii receptivní a produktivní. V **receptivní arteterapii** jde o vnímání uměleckého díla s určitým záměrem terapeuta.

Prostřednictvím zážitku

z uměleckého díla dochází k projekci vlastních emocí do uměleckého díla a objevování skrytých emocí.

(Šicková – Fabrici, 2002)

- V **produktivní arteterapii** je při práci využíváno konkrétních tvůrčích aktivit jednotlivců nebo skupin. (Sochor, 2020)

-
- V současné době však stále ještě není v legislativě zakotvena **profese arteterapeuta** s přesným vymezením jeho kompetencí.
  - Vzdělávání arteterapeuta v České republice je organizováno jako pětiletý psychoterapeutický výcvik České arteterapeutické asociace a jako forma vysokoškolského studia.

TRENDY

- Trend akcentující především diagnostické možnosti arteterapie a interpretaci výtvarných produktů klientů (analýza klientovy osobnostní struktury).
- Trend, který nalézá terapeutický smysl ve výtvarné produkci jako takové (art for therapy), směřuje k zobecnění poznatků a souvislostí v kulturním kontextu.
- Teoretická východiska interpretačních směrů v arteterapii lze nalézt v dynamické psychologii S. Freuda, C. G. Junga a Adlera.

METODY ARTETERAPIE

- Arteterapii lze praktikovat formou **individuální** nebo **skupinovou**.
- Při individuální terapii jde o navázání **úzkého vztahu** s klientem.
- Je užívána v případech, kdy je skupinová práce vyloučena z důvodu rušivého vlivu klienta na skupinu nebo skupiny na klienta.
- Za hlavní výhody **skupinové** považuje vytváření vhodného zázemí pro (Leibnam, 2005):
  - procvičování sociálních interakcí,
  - vzájemnou podporu a pomoc při řešení problémů,
  - poskytování zpětné vazby, nácvik různých rolí, sledování reakcí okolí, vzájemnou podporu a posilování.
  - Při skupinové práci je rovněž snadnější odhalit skryté schopnosti, pěstovat v jednotlivých členech skupiny pocit zodpovědnosti za vlastní činnost v kontextu skupiny.

Je-li **umělecký projev metodou**,
může prostřednictvím tvorby sloužit
různým typům poznávání a
mezilidského zprostředkování
obsahů. Je zde ale podmínka splnění
kritérií **součinnosti a dialogu**.

V reálných lidských situacích platí,
že všechny tři okruhy (umění jako
předmět, tvorba a služba) se
protínají v **DIALOGU**

METODY ARTETERAPIE

- **IMAGINACE** - Prostřednictvím **představ** se člověk může **vracet zpět k různým životním situacím** a nacházet v nich nové souvislosti využitelné v budoucím životě. Zvláště dětská fantazie je natolik silná, že malé děti mnohdy obtížně odlišují představy od reality.
- Sebeepochopení, diagnostický potenciál

-
- Metodu **animace** lze velmi dobře využít při rozhovoru s dětmi. Dítě se ztotožní s určitou postavou, zvířetem nebo věcí, o níž vypráví příběh. Tímto způsobem lze získat informace.

- Intimní rovina, psychoterapeutický aspekt
- Např. kresba s následným rozhovorem,...

-
- Další ze zajímavých metod sloužících k sebepoznání a pochopení uspořádání vnitřního světa je metoda **koncentrace**, při které se využívají mandaly. Tuto metodu lze využívat ke zklidnění a tréninku koncentrace pozornosti zejména u hyperaktivních dětí.

- Mandaly (např. Jung)

-
- Metoda **restrukturalizace** spočívá v rozčlenění dosavadních životních zkušeností a významných událostí do jednotlivých střípků a jejich opětném skládání do nového celku. Prostřednictvím nové mozaiky vznikají i nové souvislosti a dochází k přehodnocení těch dosavadních.

- Zdroj: <https://adbud.htmlloc.pub/queue/vyuiti-tvorby-a-interpretace-kolai-v-pregradualni-piprav->

-
- Jako integrační prvek mezi arteterapií receptivní a produktivní lze chápat metodu **transformace**, která spočívá v přenesení literárního, hudebního nebo pohybového díla do díla výtvarného. Lze ji využít pro rozvoj tvořivosti, fantazie a propojení různých smyslových vjemů u dětí i dospělých.

- Ilustrace,.....

-
- Metoda **rekonstrukce** je založena na ***obnovení díla z fragmentu***, případně poskládání fragmentů do jednotného celku. Velmi oblíbenou u dětí je dokreslování okopírovaných fotografií, portrétů, případně ilustrací z knih, které jsou rozděleny na části, každý dostane jednu část, kterou se snaží doplnit.

UŽITÍ BAREV

- Vnímání barev závisí na individuálním barvocitu člověka, na momentálním emocionálním rozpoložení, na světelných a barevných podmínkách okolí.
- **Červená:** vitalita, životní síla, oheň, revoluce, v mladším věku obvykle preferována většinou dětí, u starších dětí hyperaktivita, agresivita
- **Hnědá:** barva země, pokory, askeze, solidnost, trpělivost, spolehlivost, síla, zodpovědnost, pomoc blízkým, na druhé straně preferována i depresivními lidmi

-
- Menší děti mají tendenci k náhodnému užívání barev, které může souviset s tím, jak se učí jednotlivé barvy rozlišovat.
  - Malé děti preferují syté, výrazné barvy, postupem času začínají „objevovat“ pastelové odstíny k vyjádření dynamiky obrázků.
  - Významným zážitkem pro mladší školní děti bývá zážitek z míchání barev a vytváření vlastních barevných odstínů, zejména v kombinaci s hmatovým vjemem – malba prsty, otisky dlaní apod.

-
- Pro diagnostické účely je užívána kresba spontánní, kdy dítě samo nakreslí vlastní kresbu a záměrná, kdy dítě vyzveme k nakreslení určitého objektu.

- Viz jednotlivé období vývoje kresby.